

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

(א) [שבעות 77 ל:];
(ב) שקלים ז' ע"ג (ג) ע"ג
הוסי' צמוד ב' ד"ה וכו',
(ד) [ומא' נד' ע"ש];
(ה) דברים א טו, (ו) מ"ב
ד מ"ב, (ז) לעיל יט';
(ח) ב"ב ג, (ט) ע"י ריש
יומא, (י) פרה פ"ג מ"ז,
(כ) לעיל סה, (ל) כט.
ד"ה הנוטל ד"ה מה,
(מ) ק"ה, ד"ה גזירי,
(נ) שקלים פ"ו ה"ב.

הנהגות הב"ח

(א) גמ' ב' דפ"ה י"ג
פ"י רש"י צנז"ה י" ע"ב
דברי הא' הממלי' הו'
המגלה צ"ן הקדש וצ"ן
קדש הקדשים (ב) תוס'
ד"ה שבעה כ"ו תמנ"א הו'
ואיכ"א תנא דאמר
שבעה הו' ואיכ"א תנא
דאמר תמנ"א וכו':
(ג) בא"ד ה"ן תנאי
מב"ריתא
דמדות כ"ו:

תורה אור השלם

(א) ויאמר משהו מה
אתן זה לפני מאה איש
ויאמר הן לעם ויאבלו
פי בה אפרו וי' אכל
יהוה: [מלכים ב' ה' מנ]

הנהגות וצינונים

(א) נ"א מכת"י הבגרות
ע"ג גבי פ"עיים:
(ב) צ"ל והכי איתא
בירושלמי פרק (ורע
יצחק):

שני דיני

האי עשה והאי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לך^(א): עשה דכבוד תורה. דיניה להאי גברא להוה עשה להיכא כבוד מורה לרצ ענן צהדיה עדיף: פדר אליהו רבה. שלמד חוץ למצוה קדר אליהו זוטא שלמד בתוך המצוה: הוה ריתהא. כעס של מקום וצא רעצ לעולם:

האי עשה והאי עשה^(א) * עשה דכבוד תורה עדיף שלקיה לדינא דיתמי ואחרתיה לדיניה כיון דחזא בעל דיניה יקרא דקא עביד ליה איסתתם טענתיה: רב ענן הוה רגיל אליהו דאתי גביה דהוה מתני ליה סדר דאליהו כיון דעבד הכי איסתלק יתיב בתעניתא ובעא רחמי ואתא כי אתא הוה מבועית ליה בעותי ועבד תיבותא ויתיב קמיה עד דאפיק ליה סדריה והיינו דאמרי סדר דאליהו רבה סדר אליהו זוטא בשני דרב יוסף הוה ריתחא אמרי ליה רבנן לרב יוסף ליבעי מר רחמי אמר להו השתא ומה אלישע רכי הוה רבנן מיפטריו מקמיה הוה פיישי תרי אלפן ומאתן רבנן בעידן ריתחא לא הוה בעי רחמי אנא איבעי רחמי וממאי דפיישי הכי דכתיב^(ב) ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש מאה איש בשני בצורת טובא הוה אלא דכל חד וחד קמי מאה איש כי הוה מיפטריו רבנן מבי רב הוה פיישי אלפא ומאתן רבנן מבי רב הונא הוה פיישי תמני מאה רבנן רב הונא הוה דריש בתליסר אמוראי כי הוה קיימי רבנן ממתיתתא דרב הונא ונפצי גלימיהו הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמו ליה ממתיתתא דרב הונא בבלאה כי מיפטריו רבנן מבי רבה ורב יוסף הוה פיישי ארבע מאה רבנן וקרו לנפשייהו יתמי כי הוה מיפטריו רבנן מבי אביי ואמרי לה מבי רב פפא ואמרי לה מבי רב אשי הוה פיישי מאתן רבנן וקרו נפשייהו יתמי דיתמי^(ג) א"ר יצחק בר רדיפא א"ר אמי * מבקרי מומין שבירושלים היו נוטלין שכון מתרומת הלשכה^(ד) אמר רב יהודה אמר שמואל ג' ת"ח המלמדיו הלכות שחיטה לכהנים היו נוטלין שכון מתרומת הלשכה אמר רב גידל אמר רב ד' ת"ח המלמדים הלכות קמיצה לכהנים נוטלין שכון מתרומת הלשכה אמר רב בר חנה אמר ר' יוחנן * מגדיה ספרים שבירושלים היו נוטלין שכון מתרומת הלשכה אמר רב נחמן אמר רב נשים האורגות בפרכות נוטלות שכון מתרומת הלשכה וואני אומר מקדשי בדיק הבית הואיל ופרכות תחת בנין עשויות מיתבי נשים האורגות בפרכות ובית גרמו על מעשה לחם הפנים ובית אבטינס על מעשה הקמרת כולן היו נוטלות שכון מתרומת הלשכה רבי זירא אמר רב^(ה) שלשה עשר פרות אחד לפתחו של אולם^(ו) ב' בדביר ב' כנגדן בעליה: ת"ר * נשים המגדלות בניהן לפרה היו נוטלות שכון מתרומת הלשכה אבא שאול אומר נשים יקרות שבירושלים היו זנות אותן ומפרנסות אותן בעא מיניה רב הונא מרב כלי

הוא עשה והאי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לך^(א): עשה דכבוד תורה. דיניה להאי גברא להוה עשה להיכא כבוד מורה לרצ ענן צהדיה עדיף: פדר אליהו רבה. שלמד חוץ למצוה קדר אליהו זוטא שלמד בתוך המצוה: הוה ריתהא. כעס של מקום וצא רעצ לעולם:

מנלי יון וחורו וגדרוס וגורו כנגדס י"ג השתחוואות ואס תאמר לרבנן נמי דתני שבעה עשר פרות השתחוואות אינהו נמי מודו דעס הקטנים היו שלשה עשר כדפרישית ואומר רבנו חס כיון דלא חשיבי צענייהו כל כך שיקראו אותם שערים אין נראה שיהא השתחוואות כנגדס אצל אצל יוסף בן חנן קרא אותם שערים. מ"ר:

פרק שלשה עשר כתובות קו.

דאמרינן פדר אליהו רבה ופדר אליהו זוטא. א"ר לפי שהפסקו בלמודו לרצ ענן חלקו לשני קדרים וצפנס לראשון למד ממנו יומר מן הארבע ידות קרי לראשון קדר אליהו רבה ולצנזר קרי זוטא: מבקרי מומין שבירושלים היו נוטלין שכון.

מינה דהתמן צנזרות פרק עד כמה (77 כח: וסס^(א)) הנוטל שכן להיות רואה צנזרות אין שומטין אותן על פיו וי"ל כמו שמרתי למעלה^(ב) ועוד דהתם דוקא צנזרות שיש לחוש שמא ממש שכן יתירו אצל הכא מיידי צנזיקת מומי שאר קדשים והכי איתא צנזליה^(ג) פרק התרומה שקלי' (77: א) דלמר נזקרי מומי קדשים נוטלים שכון מתרומת הלשכה: **מלמדיו** ה"בנות קמיצה. והא דלא חשיב הלכות מליקה שכלל הלכות שחיטה הן: **שבעה** כנגד ו' שערים. לשבעה שערי עורה קאמר אומר רבי דס"ל כחמל דממני' דמס' מדות צפ"ק (משה ד) דתמן ו' שערים היו צעורה ג' צנזון וג' צנזון ואחד צנזורה והא דתמן התם לעיל בשלשה מקומות והכנים שומרים כו' על חמשה שערי העזרה כו' צנזון תמיד צפ"ק (77 כו:) פריך להו ומשני אביי תרי מנייהו לא צעי שימור ורצא משני תנאי היא דתניא אין פוחטין [מג' גזרין ו'] אמרכלין רבי נתן אומר אין פוחטין מ"ג גזרין כנגד י"ג שערים דל חמשה דהר הבית פשו להו תמניא אלו ח' דעורה אלמא איכא תנא דלמר תמניא הוה (ג) ואיכא תנא דלמר חמשה הוה תימא אמאי מיימי רצא הך תנא (א) ממתמטין דמדות הן יכול להביא דתמן התם צפ"ק שני (משה ו) שלש עשרה השתחוואות היו שס אצל יוסף בן חנן אומר כנגד י"ג שערים ועוד תימא דהכי כאן מחלוקת רביעי דעל כרחין להווא תנא דס"ל ד"ג שערים היו צנזורה לא מני למימר דקצנר ח' וזל חמשה דהר הבית דהא מפרש התם שמש של אותן שערים ואין מוכיחין אפי' אחד מאותן שערים דהר הבית המפורש צפ"ק דמדות הן שערי חולדה מן הדרוס וקפיטוס מן המערב ועדי מן הצפון שער מזרחי שושן הצירה עליו נורה ואומר ר"ת ללעולם ס"ל להווא תנא דו' שערים היו צעורה והא דחשיב י"ג היינו עם השערים הקטנים דהכל חשיב מדע דהא חשיב שפספון שהיו לשער נקנור אצל גדולים לא היו צעורה אלא ו' והן אותן המפורשים צפ"ק והמעטין שס ימנא לשער הקרבן דפ"ק הוא שער הכזרות דפ"ג ואתן י"ג שערים דמדות שניים נמי צנזרות שקלים כל אותה משנה ממש צפ"ק י"ג שופרות אצל אין שני צה אצל יוסף בן חנן כמו ששני צנזון מדות וצנזורה דירושלמי^(ד) קאמר מתני' אצל יוסף בן חנן דקאמר כנגד י"ג שערים לרצנן ו' שערים היו צעורה דעמיהו לרצנן היקן היו השתחוואות האלו כי היא דתניין תמן י"ג פרעות היו צה שפרטו

הוא עשה והאי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לך^(א): עשה דכבוד תורה עדיף שלקיה לדינא דיתמי ואחרתיה לדיניה כיון דחזא בעל דיניה יקרא דקא עביד ליה איסתתם טענתיה: רב ענן הוה רגיל אליהו דאתי גביה דהוה מתני ליה סדר דאליהו כיון דעבד הכי איסתלק יתיב בתעניתא ובעא רחמי ואתא כי אתא הוה מבועית ליה בעותי ועבד תיבותא ויתיב קמיה עד דאפיק ליה סדריה והיינו דאמרי סדר דאליהו רבה סדר אליהו זוטא בשני דרב יוסף הוה ריתחא אמרי ליה רבנן לרב יוסף ליבעי מר רחמי אמר להו השתא ומה אלישע רכי הוה רבנן מיפטריו מקמיה הוה פיישי תרי אלפן ומאתן רבנן בעידן ריתחא לא הוה בעי רחמי אנא איבעי רחמי וממאי דפיישי הכי דכתיב^(ב) ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש מאה איש בשני בצורת טובא הוה אלא דכל חד וחד קמי מאה איש כי הוה מיפטריו רבנן מבי רב הוה פיישי אלפא ומאתן רבנן מבי רב הונא הוה פיישי תמני מאה רבנן רב הונא הוה דריש בתליסר אמוראי כי הוה קיימי רבנן ממתיתתא דרב הונא ונפצי גלימיהו הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמו ליה ממתיתתא דרב הונא בבלאה כי מיפטריו רבנן מבי רבה ורב יוסף הוה פיישי ארבע מאה רבנן וקרו לנפשייהו יתמי כי הוה מיפטריו רבנן מבי אביי ואמרי לה מבי רב פפא ואמרי לה מבי רב אשי הוה פיישי מאתן רבנן וקרו נפשייהו יתמי דיתמי^(ג) א"ר יצחק בר רדיפא א"ר אמי * מבקרי מומין שבירושלים היו נוטלין שכון מתרומת הלשכה^(ד) אמר רב יהודה אמר שמואל ג' ת"ח המלמדיו הלכות שחיטה לכהנים היו נוטלין שכון מתרומת הלשכה אמר רב גידל אמר רב ד' ת"ח המלמדים הלכות קמיצה לכהנים נוטלין שכון מתרומת הלשכה אמר רב נחמן אמר רב נשים האורגות בפרכות נוטלות שכון מתרומת הלשכה וואני אומר מקדשי בדיק הבית הואיל ופרכות תחת בנין עשויות מיתבי נשים האורגות בפרכות ובית גרמו על מעשה לחם הפנים ובית אבטינס על מעשה הקמרת כולן היו נוטלות שכון מתרומת הלשכה רבי זירא אמר רב^(ה) שלשה עשר פרות אחד לפתחו של אולם^(ו) ב' בדביר ב' כנגדן בעליה: ת"ר * נשים המגדלות בניהן לפרה היו נוטלות שכון מתרומת הלשכה אבא שאול אומר נשים יקרות שבירושלים היו זנות אותן ומפרנסות אותן בעא מיניה רב הונא מרב כלי

עין משפט
נר מצוה
יא מ"י פכ"א מנ"ל
סנהדרין ה' ופ"ו מנ"ל
מ"ח ה' י' סגנו לאין סס
נוש"ע מ"ח ס"י טו סע"א ח
ונגה"ה וסע"ק 5:
יא ב ג ד מ"י פ"ד מנ"ל
שקלים ה' ד:
יב ה מ"י סס ה' ו:
יג ו ז מ"י סס הלכה ב 6:
יד ח מ"י סס הלכה א 7:

תוספות ר"ד

דימתי קמיה אחתיה קמיה
אמר האי עשה והאי עשה
עשה דכבוד תורה עדיף
שלקיה לדינא דיתמי
ואחרתיה לדיניה כיון דחזא
בעל דיניה הכי איסתתם
טענתיה. רב ענן הוה
רגיל אליהו דהוה מתני
ליה סדר דאליהו כיון
דעבד הכי לא אתא
יתבי בתעניתא ובעא
רחמי ואתא ואפי"ה הוה
מבעית הוי יתיב בתעניתא
ומתני והיינו דאמרי
סדר אליהו רבה וסדר

ליקוטי רש"י

והאי עשה. עשה. את ה'
אלהין תירא לרבות
תלמודי ממניס (צ"ק 77
מ"א): [שבעות ל:]; מ"ח
אתן זה. כל לחם ולחם
[מלכים ב' ד' מנ].
במערבא. פתחן ישראל
[שבת סה:]; ש"ש
שער פרכות היו
במקדש שני שבעה.
לשבעה שערי העזרה. ב'
בדביר. מקום אמה
טרקסין. ב' כנגדן
בעליה. לחון צ"ן עליות
היכל לעליות בית קדשי
הקדשים [ומא' נד:].

הנושא את האשה פרק שנים עשר כתובות קג.

מסורת הש"ס עם הוספות:

(6) נכ"ח... (7) נכ"ח... (8) נכ"ח... (9) נכ"ח... (10) נכ"ח... (11) נכ"ח... (12) נכ"ח... (13) נכ"ח... (14) נכ"ח... (15) נכ"ח... (16) נכ"ח... (17) נכ"ח... (18) נכ"ח... (19) נכ"ח... (20) נכ"ח...

מאי למקום שאמה... דאמר ליה ריחא... למשכר אלא שיעמוקו... זבין ריחא ודמרא... דמי מוונות... ואלא אמרינן... מתחלה כלל מוונות... דמיסא אלא מוונות... הכא נמי אע"פ... עבשו שאינו... וזבין... דלא היצ דמי... כל עשה לפיכך... בעל טעמו... כל זמן שמואל... לזה דמיס... לא חסר... מרתני... נלכת מנית... בית לך ענין... שנת דר ענין... היה מדור... את צניו... שהצגות... הפתחים... ומכרוס... מאי... לה לאו... ברובה... משתכרין... וליבתיה... ממהנה... פקה... שהות... את קטובו... קונה לו... למוד... למדת... נר היה... כמו בחיי... משפט... מופסא... וי"ו יתירה... כצדור... עבר שני... שצין... מרדים... מתשקן... יצו בו... לכן רשות... מינה... שיעסקו... יעריב... הכי... דלא... מילתא... להלפתק... אגלגל... הכפרים... והוסיפו

הנהרות הב"ה

(6) תרדיה ולא אמר... (7) וזבין ריחא... (8) וזבין ריחא... (9) וזבין ריחא... (10) וזבין ריחא... (11) וזבין ריחא... (12) וזבין ריחא... (13) וזבין ריחא... (14) וזבין ריחא... (15) וזבין ריחא... (16) וזבין ריחא... (17) וזבין ריחא... (18) וזבין ריחא... (19) וזבין ריחא... (20) וזבין ריחא...

גליון הש"ס

גמ' את אבדו... (1) וזבין ריחא... (2) וזבין ריחא... (3) וזבין ריחא... (4) וזבין ריחא... (5) וזבין ריחא... (6) וזבין ריחא... (7) וזבין ריחא... (8) וזבין ריחא... (9) וזבין ריחא... (10) וזבין ריחא... (11) וזבין ריחא... (12) וזבין ריחא... (13) וזבין ריחא... (14) וזבין ריחא... (15) וזבין ריחא... (16) וזבין ריחא... (17) וזבין ריחא... (18) וזבין ריחא... (19) וזבין ריחא... (20) וזבין ריחא...

תורה אור השלם

(א) פקד את אבדו... (ב) פקד את אבדו... (ג) פקד את אבדו... (ד) פקד את אבדו... (ה) פקד את אבדו... (ו) פקד את אבדו... (ז) פקד את אבדו... (ח) פקד את אבדו... (ט) פקד את אבדו... (י) פקד את אבדו... (יא) פקד את אבדו... (יב) פקד את אבדו... (יג) פקד את אבדו... (יד) פקד את אבדו... (טו) פקד את אבדו... (טז) פקד את אבדו... (יז) פקד את אבדו... (יח) פקד את אבדו... (יט) פקד את אבדו... (כ) פקד את אבדו...

הנהרות וציונים

(6) צילי... (7) צילי... (8) צילי... (9) צילי... (10) צילי... (11) צילי... (12) צילי... (13) צילי... (14) צילי... (15) צילי... (16) צילי... (17) צילי... (18) צילי... (19) צילי... (20) צילי...

ליקושי רש"י

מרת דרוב... (1) וזבין ריחא... (2) וזבין ריחא... (3) וזבין ריחא... (4) וזבין ריחא... (5) וזבין ריחא... (6) וזבין ריחא... (7) וזבין ריחא... (8) וזבין ריחא... (9) וזבין ריחא... (10) וזבין ריחא... (11) וזבין ריחא... (12) וזבין ריחא... (13) וזבין ריחא... (14) וזבין ריחא... (15) וזבין ריחא... (16) וזבין ריחא... (17) וזבין ריחא... (18) וזבין ריחא... (19) וזבין ריחא... (20) וזבין ריחא...

ולא אמרן... דלית טעמיה... מרי כריסמא... למטען ומזמן... פסקידא... ממה שהיה... השוכר אית... העמיתה... לערך לפדוע... טעמא דטעון... מזל לבטולי... אגרא הואל... פסקידא אצל... המקא קודם... לערך ליתן... הרימס עד... השוכר הואל... אצל השמא... וזבין טעון... כורמין מניס... שהרי לי... ד"ג שיפצא... כלמון מהו... ברכת הבית... דף קכ"ג... כל כהא

מאי למקום שאמה... דאמר ליה ריחא... למשכר אלא שיעמוקו... זבין ריחא ודמרא... דמי מוונות... ואלא אמרינן... מתחלה כלל מוונות... דמיסא אלא מוונות... הכא נמי אע"פ... עבשו שאינו... וזבין... דלא היצ דמי... כל עשה לפיכך... בעל טעמו... כל זמן שמואל... לזה דמיס... לא חסר... מרתני... נלכת מנית... בית לך ענין... שנת דר ענין... היה מדור... את צניו... שהצגות... הפתחים... ומכרוס... מאי... לה לאו... ברובה... משתכרין... וליבתיה... ממהנה... פקה... שהות... את קטובו... קונה לו... למוד... למדת... נר היה... כמו בחיי... משפט... מופסא... וי"ו יתירה... כצדור... עבר שני... שצין... מרדים... מתשקן... יצו בו... לכן רשות... מינה... שיעסקו... יעריב... הכי... דלא... מילתא... להלפתק... אגלגל... הכפרים... והוסיפו

מאי למקום שאמה... דאמר ליה ריחא... למשכר אלא שיעמוקו... זבין ריחא ודמרא... דמי מוונות... ואלא אמרינן... מתחלה כלל מוונות... דמיסא אלא מוונות... הכא נמי אע"פ... עבשו שאינו... וזבין... דלא היצ דמי... כל עשה לפיכך... בעל טעמו... כל זמן שמואל... לזה דמיס... לא חסר... מרתני... נלכת מנית... בית לך ענין... שנת דר ענין... היה מדור... את צניו... שהצגות... הפתחים... ומכרוס... מאי... לה לאו... ברובה... משתכרין... וליבתיה... ממהנה... פקה... שהות... את קטובו... קונה לו... למוד... למדת... נר היה... כמו בחיי... משפט... מופסא... וי"ו יתירה... כצדור... עבר שני... שצין... מרדים... מתשקן... יצו בו... לכן רשות... מינה... שיעסקו... יעריב... הכי... דלא... מילתא... להלפתק... אגלגל... הכפרים... והוסיפו

(6) נכ"ח... (7) נכ"ח... (8) נכ"ח... (9) נכ"ח... (10) נכ"ח... (11) נכ"ח... (12) נכ"ח... (13) נכ"ח... (14) נכ"ח... (15) נכ"ח... (16) נכ"ח... (17) נכ"ח... (18) נכ"ח... (19) נכ"ח... (20) נכ"ח...

ליה קאים באיסורא, שנאמר ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה וכו' ואע"ג דהאי קרא בהיכא דאשבעה ולא מסהיד ליה כו' כי לא שבועה נמי קאים בחטא. ולא אמר שמבטל מ"ע, אמנם כשיטת הרמב"ם מבואר ברע"מ שופטים, הער, א: על פי שני עדים וגו' פקודא דא להעיד בבית דין כו'.

הלכות ממרים

ו, טו: חייב אדם לכבד את אשת אביו כו' ומדברי סופרים שיהיה אדם חייב בכיבוד אחיו הגדול.

בכסף משנה שם מנמק, אשר חילק רבינו בין חיוב כיבוד אשת אב לבין כיבוד אחיו הגדול, דאשת אב למדו בכתובות קג מריבוי "את" אביך, אבל כיבוד אח גדול לא מייתנין לה אלא מדרשא דו"ו "ואת אמך" לכן לא נחשב ככתוב מפורש בתורה אלא מדברי סופרים. והנה המעיין בספר המצות שורש ב ימצא מבואר, שכתב: אלו האישים למדנו שאנו חייבין לכבדם ברבוי אמרו כבד "את" אביך לרבות אחיך הגדול ואמר "את" אביך לרבות בעל אמך "ואת" אמך לרבות אשת אביך, הרי שאין הלימוד לאח מריבוי וא"ו רק מ"את", וכן מבואר ברע"מ קדושים פג, א: ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה דהא כתיב כבד את אביך ואוקמוה רבנן "את" לרבות אחיך הגדול, וכן הובא בס' יחוסי תנאים ואמוראים ערך זבולון (עי' נח): ודרשו דכתיב את אביך לרבות אחיך הגדול, וראה בהערות ידידי הרב רי"ל פישמן מימון שם.

הלכות מלכים

א, א: מצוה יח להיות מארס ובונה בנין ונוטע כרם שמחים בקנינים שנה תמימה.

יעוין במנחת חינוך מצוה תקפב שכתב: לא מצאתי ברמב"ם ואין עולה על זכרוני בשום פוסק דבר זה דחתן בשנה ראשונה לא יעמוד זולתה ימים רבים, ומפליא, שהרי זה מבואר בסהמ"צ מ"ע ריד: שצונו להתיחד חתן עם אשתו שנה תמימה שלא יסע חוץ לעיר ולא יצא לצבא ולא יעבור עליו דבר

דברי סופר

סימן לו.

בענין כבוד את גדול

"פתח רבי שמעון ואמר, עם כל דא ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה, דהא כתיב כבוד את אביך ואוקומה רבנן את לרבות אחיך הגדול", הא קמן במדרשו של רבי שמעון בר יוחאי דהעיד בנו דאוקומה רבנן דהאי דרשא מאת נפקא, אלא דגם על רשב"י זיע"א תבענה שפתי דאמאי נייד מדרשא דתלמודא דידן דכתובות.

ורחש לבי דבר ליישב דעת רבי שמעון בר יוחאי והוא דראיתי לרבותינו בעלי התוספות סנהדרין (י"ד א') שהביאו משלש מקומות בתלמוד דרבי שמעון וי"ו לא דריש עיין שם, ולעומת זה כתבו התוספות מנחות (י"א ב', וי"א ב') דרבי שמעון דריש את ע"ש, ועיין שו"ת כנסת יחזקאל (סימן כ"ח אות ד'), וסתם רבי שמעון הוא רבי שמעון בר יוחאי [רש"י שבועות ב' ב'], ולכן בספר הזהר הקדוש שם דנקיט לישנא פתח **רבי שמעון** לשיתתיה אזיל, דוי"ו לא דריש, ואת דריש וכו', עד כאן תורף דברי הגאון רבי אברהם פאלאג'י ז"ל, ודברי פי חכם חן.

והנה מה שהניח הגאון רבי אברהם פאלאג'י ז"ל כדבר פשוט שרבי שמעון אינו דריש ו', אינו פשוט, ועיין מה שציינו בארוכה כזה בספר שדי חמד (מערכת ו' סוף כלל ל"ג), ובספר אוצר י"ד החיים (סימן תקל"א), ובספר מרגליות הים סנהדרין (י"ד א' אות כ"ו) ונתבאר במקומו בס"ד ואכמ"ל.

כמו כן מה שהעיר על רבותינו הקדמונים נ"ע שכתבו שמתיבת "את" נפקא הדרשה דחייב בכבוד אחיו הגדול, והרי לא מאת נפקא אלא מוי"ו וכו', יש להעיר שכבר

כתובות (ק"ג א') אמרו: "תניא ככד את אביך ואת אמך את אביך זו אשת אביך, ואת אמך זו בעל אמך, וי"ו יתירה לרבות את אחיך הגדול". ועיין בספר שיטה מקובצת שם.

ובא לידי בהשאלה לזמן קצר ספר והוכיח אברהם ח"כ מהגאון רבי אברהם פאלאג'י ז"ל, וראיתי לו שם (דפ"ח ע"ב) שכה כתב: "ראיתי למוהרי"א [הוא רבי יצחק אברבנאל] בפרשת יתרו שכתב: "וכן דרשו חז"ל ככד את אביך לרבות אחיך הגדול, ולמדנו מזה גם כן לרבות את החכמים כי הם אבות לתלמידים ע"ש, ואנכי לא ידעתי היכן הוזכר בדברי רבותינו ז"ל ד"את" אתא לרבות אחיך הגדול, שהרי כפי דברי התלמוד שזכרנו [כתובות שם] איצטריך את לאשת אביך, ואילו אחיך הגדול הוא מוי"ו יתירה וכו', והיותר תימה מה שרבינו ירוחם [נתיב ב' חלק ה'] כתב: "את לרבות אחיך הגדול, כך פשוט בכתובות פרק הנושא" עכ"ל, והרואה סוגיא בדוכתא עיניו תחזינה דאתא "את" לרבות אשת אביך, ואתי וי"ו יתירה לרבות אחיך הגדול.

והנני להוסיף להפליא על דברי הרב פחד יצחק (מערכת כ') דהביא שם להרב הלכות קטנות ח"א (סימן קכ"ג) דכתב דהא דאמרו את לרבות אחיך הגדול וכו' ע"ש, וליתא בהלכות קטנות, והן אמת דבמפתחות איתא האי לישנא, [ותימה] איך הרב שבק האמור בפנים והעתיק מבחוץ לשון מוטעה. **ואדהכי** והכי מצאתי בספר הזהר הקדוש ח"ג (דפ"ג ע"א) דאיתא החם:

מפורסם שהרבה מרבתינו הראשונים כמלאכים ז"ל כך גרסו בהיא דכתובות, דתיבת את באה לרבות אחיו הגדול, וכמפורש בדברי הרמב"ם ז"ל בספר המצוות (שורש שני די"ח ע"ב), ובספר חסידים (סימן תרט"ו), ובספר יחוסי תנאים ואמוראים (ערך זבולון דף צ"א), ובפירוש רבינו אפרים ב"ר שמשון ז"ל על התורה שמות (כ' י"ב דף רנ"א) ועוד הרבה. [וכוזה מתורצת הערת הרב המהדיר נ"י לפירוש רבינו אפרים (שם אות ס"ד) ודוק היטב].

ורבתינו האחרונים ז"ל האריכו לציין בזה דברות רבנן קמאי ובתראי, וכאן רק ארמוז למי שבדבריו נכללו המדברים בענין, עיין בהגהות הגאון רבי חיים הלר ז"ל על ספר המצוות מהדורתו (דף ז' הערה ח'), ובספר שערי זהר כתובות (שם דע"א ע"א), ובהגהותיו מקור חסד על ספר חסידים (שם אות י"א), ובספר דקדוקי סופרים השלם כתובות (שם דתל"ח ע"א וע"ב), ובכל המקומות הללו הובאו כל המדברים בענין ואתה תחזה ואכמ"ל. [ועיין בספר פסקים ותקנות מהגרע"א ז"ל (סימן ט"ו הנ"ט בסופו) ע"ש, ועיין למרנא ורבנא ז"ל בספר חפץ חיים (עשין י' ושם בבאר מים חיים), והמעין יראה מה שיש להרגיש בלשון קדשו, וקצרתין].

ודע דראיתי בספר דקדוקי סופרים השלם לכתובות (שם הערה צ"ו) שהביאו מדברי הרשב"ם בבא בתרא (קל"א ב') וסמ"ק (סימן ג') דהלשון ואת לרבות אחיך הגדול, ואפשר שלנוסח זה אין הדרש מו' יתירה אלא מרבויה דאת, והוסיפו שכעין זה איתא במכילתא דרבי שמעון בר יוחאי (שמות כ' י"ב), ומדרש הגדול (שם), ועיין שם בארוכה. ולבאזרה אם אכן כן הוא דמרבויה דאת נפיק לן הא, יש מקום לומר

דרבי שמעון בר יוחאי בספר הזהר דקאמר דאת לרבות אחיך הגדול, אזיל לטעמיה במכילתא דידיה וכנ"ל ודוק היטב.

והנה בספר מכילתא דרשב"י שתחת ידי (הוצאת ירושלם תשט"ו) לא מצאתי זאת, עיין שם (דף קנ"ב), אבל אפשר כן הוא במכילתא דרשב"י הוצאת הרב דצ"ה ז"ל, ואינה תחת ידי לכדוק הדבר, ואתה תחזה. ורבינו בחיי ז"ל בכיאוורו לתורה בראשית (מ"ח כ') כתב: "וכמו שדרשו רז"ל וי"ו יתירה לרבות את אחיך הגדול".

ובעת בימים אלו שנת שנת נדפס ספר משנת יעקב מהגאון המובהק רבי יעקב שור ז"ל, וראיתי לו שם בביאוורו על רבינו בחיי הנקרא בעי חיי (דף כ"ד) שכה כתב: "מקורו בכתובות (ק"ג א') כבד את אביך זו אשת אביך, ואת אמך זה בעל אמך, וא"ו יתירה לרבות אחיך הגדול. והיא גירסא דווקא ועיין רשב"ם בבא בתרא (קל"א ב' ד"ה ה"ג), אבל בספר המצוות (שורש שני די"ח ע"ב), ובספר חסידים (ס"ט תרט"ו), ובהגהות מימון הלכות ממרים (פ"ו הט"ו), ובספר האגודה כתובות (סימן קנ"א) נשתבשו הגירסאות בזה, וגירסת כל אחד משונה מחברו, ואין ספק שטעות סופר הוא וצריך לומר כמו דאיתא לפנינו, ועיין היטב בדברי הרמב"ן בראשית (ל"ב ה') וצע"ג, עד כאן דבריו ז"ל.

ואחר בקשת הרשות, בודאי שאין כאן טעות סופר כי אכן רבו הגירסאות בדברי התלמוד שם, וכל אחד מרבתינו הראשונים כמלאכים נ"ע הביא כאשר היתה הגירסה לפניו, וח"ו לומר שנשתבשו כל ספרי רבתינו הראשונים ז"ל, ובודאי אצלי שאם היה הגאון רבי יעקב שור ז"ל רואה בכל אשר רמזתי לא היה כותב כן.

ומה שתמה במשנת יעקב שם על רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל ואסיק דבריו

ח ת ת ם — ק"ג ע"א — ק"ג ע"ב ס ו פ ר ר ל ז

התורה כדאמר הרבה מעות יש לי לפרוע. וה"ג מיושב קושיא
הנ"ל, צודאי ההספד שהוא רק יקרא דשכנא הוא ניתן למחול,
אבל כל אלו הגדולים חסו ליקרא דאורייתא.

דף ק"ג ע"ב: דלא עדיפנא ממשא רבנו ע"ה. דהוה
סד"א דרבי שלא הניח אחריו שיתנחמו
אנשי דורו זו כמו שהניח משרע"ה יצ"ג וזקונים, וע"כ ראוי
שיספידו על רבי יותר, ע"כ אמר אפי"ה אין צדודו של מרע"ה
צדק. והנה אפי"ה צדוק יצ"ה ספדי ציממא וגרסי צלילא או
צהיפק, ע"ד דאמרינן פרק כ"ד מזבכין [צרכות מ"ג רע"א]
בתלמודי דרב נח נפשי' דרב וצרכת מזונא לא גמרנא וקרעו
קרע אחריו, וה"ג כדגרסי ציממא והכירו חסרון רבי הספידו
צלילה שלאחריו, וכן צהיפק.

ההוא כובס וכו'. אולי היה זה אותו דשדא עליו רבי דמי
כלילה צב"צ פ"ק ח' ע"א וערק ופקע כלילה ע"ש לא.

גמליאל בני נשיא אמר לוי צריכא למימר, אמר ר' שמעון
בר רבי צריכא לך ולמטלעתך, מאי קשיא ליה
הא קרא קאמר ואת הממלכה נתן ליהודים כי הוא הבכור.
הרמב"ם פ"א ממלכים [כ"ו] שפתיו צרור מללו, שהמלכים
וכל מינויי ישראל המה צירושא מאצות לצניהם אחרים, והוא
מש"ס ערוך בשמעתין, ויליף ליה מקרא ואת הממלכה נתן
ליהודים כי הוא הבכור, ולכאורה ל"ע קלת מש"ס ריש ר"ה
[צ' ע"ג] דאמרינן גבי מלכי ישראל מניסן מנין, לא לריכא
דאימנו עליה מאדר ומלך בן מלך הוא וכו' יע"ש, משמע
מהא דאפילו מלך בן מלך צעי מנין, ואפילו מנין לא מהני
לי עד דקם צניסן, ואי ס"ד מלכות הוה צירושא וא"כ מבי
מת אציו ירית ליה ממלכותא ממילא ככל ירושה דממילא. וי"ל
דלא ירושה ממש כמלכי או"ה שהארץ להם ומורשים לצניהם,
יהי' חכם או עפש, ובמלכי ישראל אינו כן, שהנחלה אינו שלו
רק הכסא יגדיל, ואי ממלא מקום אצותיו וראוי לכך אז יורש
אפילו איכא אחריו דעדיפא מיני, אבל אי אינו ממלא מקום
אצותיו יצואו אחרים וישמשו תחתיו, ויעיין הגהת מיימוני
פ"א ממלכים שם, וע"כ צעי מינוי למלך בן מלך והקמתו על
כסא ממלכתו, ומש"ה אמרינן צש"ס ר"ה הג"ל דלא מנין
לי' מאדר מיד, דצעי צדיקה אי ראוי והגון למלכות או לא,
ומ"מ אי ממלא מקום אצותיו לא הוה כפניס חדשות ממש
אלא כירושא.

ובזה כתבתי בגליון ש"ס שלי בסוטה מ"א ע"ג צתום ד"ה
אותוה, צמה שנתקשה הרב צס' צאר שצע [סוטה
שס ד"ה נתחייבו] וצמעין חכמה [ק"ו ע"ג ד"ה צרו] איך
הומלך רחבעם בן שלמה ולא היתה אמו מישראל שהיתה
נעמה העמונית ואפילו נתייירה צלדק מ"מ הא צעי' ממוצח
שבאחיך. והיה נלע"ד דוקא תחלת השימה נלעויו שיחי'

נמי, אע"ג דלענין דינא ד' צסצרת תוס' נר לאחד כו', או
צסצרת רמב"ם [ה' אישות פי"ח ה"ד], מ"מ לשון צרכה
משמע צרכת שמים ממעל, ולשון חכמים עושר דהכי דהלריך
להשמיענו דיני משיכה מ"מ מי נתן התנא ליועץ להלוקח שאם
היה פקה שוכר את מקומו אלא להעשיר ומרפא מיתור לשון
ע"ג מכתו דלא אחי אלא להשמיענו רפואה אגב אורחי'.

הזהרו בכבוד אמכם. לפמ"ש מרש"א צח"א נר דלוק וכו'
משום שרצנו הקדוש חי וקיים משו"ה אחי כל צי
שמשא, ע"ש מלחא צעממא, א"כ היינו טעמא דהזכרו צצבוד
אמכם דהו"ל אשת אציו צחייו, ומש"ה אין ללמוד מכאן
להחמיר צמקום אחר כיוולא צזה, דרבי שאני, עיין מ"ש מ"ו
צפלאה.

את אביך לרבות אשת אביך. לפי"ז נראה דצמורה לא
מחייב, דהתם לא כתיב את כ"א איש אמו ואציו תיראו
[ויקרא י"ט ג'], ולא מלחתי זה מפורש.

[יוסף חפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני
במותי]. כתיב [ויקרא כ"ה מ"ו] לעולם צהס תצודו
וצאחיקם בני ישראל, אחז"ל [צ"מ ע"ג ע"ג] לעולם צהס
תצודו וצאחיקם נמי כשאינו נוהג כשורה, וכתב של"ה היינו
צאחיקם שאינם הגונים ואינם נקראים בני ישראל אבל בני
ישראל חשבים לא תצודו צו. ויש לי לדקדק עכ"פ אפילו
צאחיקם שאינו נוהג כשורה עכ"פ לא שייך לעולם צהס תצודו
וכי לעולם הם לרשת אחוה. עכ"ל רמז כאן משאחז"ל [לעיל
ל"ו ע"א] כל מה שהצד עושה לרצו תלמיד עושה לרצו,
ואמרינן שרצונו הקדוש אמר שתלמידיו שמשוהו צחייו ישמשוהו
צמותו לעה"צ, והיינו לעולם צהס תצודו וצאחיקם בני ישראל
החשובים הגונים ולעולם אפילו לעה"צ.

[אמר להן אל תספדוני בעיירות וכו'. צלמת מסקנת ש"ס
צסנהדרין [מ"ז ע"א] הספדא יקרא דשכיבי ואי אמר
אל תספדוני שומעין לו, ועל זה סמך [הגרעק"א זל"ל שזיה
שלא להספידו] כי מרוב ענותנותו לא צעי יקרא. אך א"כ כל
התנאים והאמוראים שהקפידו על ההספד, ורצונו הקדוש
שהי' עניו ציותר [סוטה מ"ע סע"א] אמר אל תספדוני
צעיירות כ"א צצרכים גדולים משום יקרא, ורב אמר אחים
לי צהספידא [צבת ק"ג ע"ג], ורב אשי שאל לצר קיפוק
ההוא יומא מאי קא אמרת [מ"ק כ"ה ע"ג], וכי כולם לא
היו ענויים למחול על יקרא דשכנא. אך התירוק לזה הוא,
דאמרינן צסנהדרין ס"ה ע"א כשפגע ר"ע צמתו של ר"א
הגדול היה מכה צפניו עד שהיה דם שותת, ולעק אציו אצו
רב צ ישראל ופרשיו, הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרצותן,
והקשו תוס' [ד"ה היה] והא כתיב ושרע לנפש לא תתנו,
ותי' תוס' צצביל המת אסור, אבל הוא נלעטר על סלוק

כט ח"ס ויקרא ע"ז א' ד"ה לעולם.
ל) דרשות ח"ב, שצ"א ב' ד"ה כתיב הפכת. — מתוך הספד
על מרן הגרעק"א זצ"ל.
לא) עיין הגה' יעב"ץ שכי' דשמה הי' אותו קצרא שזכר בנדרים
נתנם סופר <על השי"ס> - כתובות ב / סופר, משה בן שמואל {עמוד 239} {726077}